

Program- és absztraktfüzet

**PÁZMÁNY PÉTER KATOLIKUS EGYETEM
SZENT II. JÁNOS PÁL PÁPA KUTATÓKÖZPONT**

**KERESZTÉNY FILOZÓFIA KUTATÓCSOPORT
ELSŐ ÉVES KONFERENCIÁJA**

2021. november 19.

Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Hittudományi Kar
1053 Budapest, Veres Pálné utca 24.

PROGRAM

A KERESZTÉNY FILOZÓFIA FOGALMA

Történeti és szisztematikus elemzések

Tudományos konferencia

a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Hittudományi Kara és a
Szent II. János Pál Pápa Kutatóközpontja szervezésében

A rendezvény a Szent II. János Pál Pápa Kutatóközpont keretén belül működő
Keresztény Filozófia Kutatócsoport első éves konferenciája.

Helyszín

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Hittudományi Kar
1053 Budapest, Veres Pálné utca 24.
IV. emeleti nagyelőadó

Időpont

2021. november 19.

09.00-09.20. **Köszöntők**

Kuminetz Géza, rektor;

Frivaldszky János, Szent II. János Pál Pápa Kutatóközpont vezetője;

Vincze Krisztián, az 1-es számú Keresztény Bölcséleti Tanszék vezetője.

Antropológia és etika

Moderátor: Hankovszky Tamás

09.20.-09.40. **Vincze Krisztián** (PPKE HTK): Kombinatív antropológia az Örömhír dinamikus szoteriológiai jegyének szolgálatában

09.40.-10.00. **Frivaldszky János** (PPKE ÁJK): Szent II. János Pál pápa teológiai és filozófiai antropológiájának természetes erkölcsi törvényi és természetjogi implikációi

10.00.-10.20. **Gájer László** (PPKE HTK): A keresztény hit, mint az erkölcs forrása

10.20.-10.40. **Szalay Mátyás** (Edith Stein Intézet, Granada): A tisztelet keresztény újraértelmezéséről

10.40.-10.55. **Diszkusszió**

10.55.-11.10. **Szünet**

Történeti perspektívák

Moderátor: Sárkány Péter

- 11.10.-11.30. **Frenyó Zoltán** (ELKH BTK): Optima Philosophia: A keresztény filozófia szíve és az irányzatok problémája
- 11.30.-11.50. **Czakó István** (PPKE BTK): A keresztény filozófia lehetőségének problémája Søren Kierkegaard írásaiban
- 11.50.-12.10. **Horváth Orsolya** (KRE BTK): Filozófia és teológia megkülönböztetésének szükségességéről és nehézségeiről – Esettanulmány Heidegger Lutherhez való viszonyáról
- 12.10.-12.30. **András István** (BBTE): Ancilla theologiae avagy ancilla philosophiae: mistica libera
- 12.30.-12.45. **Diszkusszió**
- 12.45.-13.45. **Ebédszünet**

Problémaközpontú megközelítések

Moderátor: Vincze Krisztián

- 13.45.-14.05. **Bernáth László** (ELKH BTK/PPKE BTK): A kereszténység ismeretelméleti problémája
- 14.05.-14.25. **Hankovszky Tamás** (PPKE BTK): A disszenzus mint áldás
- 14.25.-14.55. **Paár Tamás** (CEU/PPKE BTK): A kereszténység üzenete és kihívása a filozófiához. Az evangélium MacIntyre szerint
- 14.55.-15.15. **Turgonyi Zoltán** (ELKH BTK): Van-e keresztény esztétika?
- 15.15.-15.30. **Diszkusszió**
- 15.30.-15.45. **Szünet**

Mai értelmezések

Moderátor: Gájer László

- 15.45.-16.05. **Mezei Balázs Mihály** (BCE): Keresztény filozófia ma
- 16.05.-16.25. **Szeiler Zsolt** (PPKE BTK): Létezik-e hívő gondolkodás?
- 16.25.-16.55. **Bakos Gergely OSB** (SSZHF): Jos Decorte gondolkodása mint a keresztény filozófia egy lehetséges típusa
- 16.55.-17.15. **Sárkány Péter** (EKKE/PPKE): Töprengések a keresztény filozófia lehetőségéről
- 17.15.-17.30. **Diszkusszió**
- 17.30. **Zárszó**

Absztraktfüzet

Antropológia és etika

Vincze Krisztián (PPKE HTK): Kombinatív antropológia az Örömhír dinamikus szoteriológiai jegyének szolgálatában

Előadásomban a katolikus pap, Eugen Biser (1918-2014) kombinatív antropológiájának főbb jegyeit szeretném bemutatni, amelyek egyúttal a német teológus ún. hermeneutikai fundamentális teológiájának kulcsfontosságú mozzanatai. A deduktív antropológiával azért helyezkedik szembe, mert a Karl Rahner által meghirdetett antropológia fordulatnak szeretne eleget tenni, amely a dogmatikus teológiát teológiai antropológia formájában képzeli el kibontani. Biser kombinatív antropológiájának remélt célja még, hogy általa a kereszténység saját középpontjára összpontosíthasson. Miután a modern ember krízisét mélyen érzékelteti, a posztmodern ember magányát és szorongását elemzi Biser, amelyre válaszóként egy olyan teológia körvonalait vázolja fel, amely elsősorban terapeutikus jellegű. Vizsgálni ezek tükrében azt szeretném, hogy a filozófiát milyen mértékben, milyen módszerrel és mely irányzatokon keresztül véli kívánatosnak Eugen Biser a teológia megfelelő alakításában.

Frivaldszky János (PPKE ÁJK): Karol Wojtyła morálfilozófiájának és filozófiai antropológiájának természetes erkölcsi törvényi és természetjogi implikációiról

Szent II. János Pál pápa tomista perszonalizmusában az erkölcsi cselekvés egzisztencialista tapasztalata tárja fel a cselekvő előtt a természetes erkölcsi törvény objektív, esszencialista – teoretikus - módon megragadható, emberi természetben rejlő normativitásait, értékét és értelmét. A szent pápa – a Veritatis Splendor enciklikát kivéve - ritkán hivatkozik kifejezetten a természetjogra és a természetes erkölcsi törvényre, ami egyáltalán nem jelenti azt, hogy azok érvényét és létét ne tartaná folyamatosan szem előtt. Ő inkább a perszonalizmus filozófiai módszertani megközelítését választotta. A személy helyes erkölcsi cselekvésében, annak tudatosulásában nyilvánul meg a természetes erkölcsi törvény emberi személyt kiteljesítő, „perszonalista” módon felfogott, szubjektíve átélhető értéke. Ezt jelenti Karol Wojtyła perszonalista szubjektivizmusa: a klasszikus tamási objektivista és esszencialista természetjogi látásmód emberi személyt kiteljesítő szempontból való láttatása a természetes erkölcsi törvény szerinti helyes cselekvés egyéni, illetve személyközi megélésében. A lengyel filozófus elméletében az ember természetes erkölcsi törvény-konform cselekvései esetében a személy-voltában megtapasztalt kiteljesedését, annak megélését emeli a középpontba. Ezen perszonalista látásmód éppen az emberi természeti lényeknek az emberi személy cselekvései révén való egzisztencialista „megélését”, azaz az emberi természetben rejlő alapvető értékek és emberi javak emberi személyt megvalósító - annak természete szerinti - értékességének és értelmének „szubjektív” megragadását, megtapasztalását jelenti.

Gájer László (PPKE HTK): A keresztény hit, mint az erkölcs forrása

A keresztény filozófiáról gondolkodva a konferencián a keresztény morálfilozófia meghatározását vizsgálva szeretnék hozzájárulni a közös gondolkodáshoz.

2020-ban jelent meg a nem sokkal később elhunyt Jonathan Sacks nyugalmazott brit főrabbi *Morality* című kötete, amely a vallást az erkölcs megalapozásához hívja segítségül, elsősorban a nyugati civilizáció kontextusában értelmezve az egyistenhit és a moralitás kapcsolatát. A kötet a szekularizációt és a pluralizmus nyugati igényét erős és releváns jelenséggként kezeli a vallás erkölcsöt megalapozó szerepének kidolgozásakor. Sacks rabbi kereszténységre nyitott megközelítse sok ponton kapcsolódik XVI. Benedek pápa hasonló témájú érveléséhez is. A 19. században többek között Alexis de Tocqueville, a 20. században Hannah Arendt emeltek szót az erkölcs vallási megalapozásának szükségessége mellett a politikai filozófia oldaláról.

Az etika történetében ugyanakkor azt is láttuk, hogy az erkölcs más forrásai, mint az érzület, az intuíció vagy éppen a racionalitás gyakran elegendőnek mutatkoztak az erkölcs mélyebb megalapozásához. Vizsgálódásomban egy keresztény morálfilozófia mibenlétét keresem, miközben szeretném árnyalni az annak egyetlen lehetséges volta melletti érveket is.

Szalay Mátyás (Edith Stein Intézet, Granada): A tisztelet keresztény újraértelmezéséről

Korunk politikai diskurzusában a tiszteletet illetően legalább kétféle, egymástól gyökeresen eltérő viszonyulás és megközelítésmód körvonalazódik. Miközben a konzervatív gondolkodók inkább azt hangsúlyozzák, hogy a tisztelet egy érték-válasz (esteem), s azt erényes viselkedéssel érdemeljük ki, a magukat progresszívnak tartó filozófusok igyekeznek ezen értékválasz határait a végsőig kitágítani: mindenkit tisztelnünk kell, függetlenül attól, kicsoda, micsoda az illető (toleration). E két beállítódás fontos metafizikai és etikai implikációi egy tágabb perspektívából szemlélve bontakozhatnak ki előttünk. A tisztelet keresztény értelmezése ilyen látószög; azért különös, mert egyszerre konzervatívabb a konzervatív (radical re-spect) és haladóbb a progresszív megközelítésnél (dignity-glory), hozzá képest tehát mindkét értelmezés reduktívnek tűnik. A kereszténység ugyanis gyökeresen újraértelmezi a tisztelet fogalmát, amikor az isteni szeretet kinyilatkoztatott összefüggésébe állítva ragadja meg. A tisztelet ezen eredendő értelme szerint Isten gyermekeinek szeretetviszonyát jellemzi, melynek alapja Jézus gyermeki tisztelete az Atya iránt (reverence). Így szemlélve világos, hogy minden emberi egzisztenciát, s különösen minden emberi teljesítményt tisztelet illet, ha annak végső és valódi kiváltó okára irányul és megnyilvánítja azt, segít az isteni teremtés és a megváltás (f)elismerésében.

Történeti perspektívák

Frenyó Zoltán (ELKH-BTK): Optima Philosophia: A keresztény filozófia szíve és az irányzatok problémája

Az előadás tézisei: A keresztény filozófia mint probléma az újkori filozófia problémája, hit és értelem újkori elválasztásából fakadóan. A keresztény filozófiának azonban ezen kívül is megvan a maga specifikuma. Visszatekintve, már maga a filozófia eredendően életmód és tudás,

theoria és praxis, racionalizmus és irracionális egysége. A keresztény filozófia specifikuma nemcsak hit és értelem egysége, hanem az incarnatio és az recapitulatio (anakefalaiószisz) elve, tehát a mindenség egyesítése. Ezt semelyik másik filozófia nem nyújtja, ez a keresztény filozófia többlete. Ehhez biztosítja a vallást és ennek popularitását. A keresztény filozófia így (a konfucianizmust kivéve) a leghosszabb történetű filozófia. De nem irányzat, hanem túl van az irányzat problémáján. Továbbá a keresztény filozófiában sem irányzatok vannak, hanem „árnyalatok”. Irányzat ott keletkezik, ahol az alap plurális. Az antik filozófia egységes, mert az alap a kozmosz, de többirányú, mert a kozmosz összetett. A modern filozófia alapja az ember, aki merő meghatározatlanság, ezért a modern filozófia extrém sok irányzatot hozott létre. A keresztény filozófia alapja az Isten, aki egyszerű, homogén; az, aki őt elgondolja, az ember a világban. Utóbbiakból ered, hogy az egy keresztény filozófiának vannak árnyalatai, hangsúlykülönbségei, de lényege egy. (Az ókeresztény egyházatyák méltán bírálták a görög filozófia sokfejűségét.) Ezért a keresztény filozófia középpontjába kerülhet az igazság kérdése. A keresztény filozófia így képes szublimálni az egyéb filozófiák legjobbjait, míg az egyéb filozófiák éppenséggel dogmatikusak a saját kizárólagos elveikkel. Aki pedig a keresztény szellemben kívül akar beszélni a létkérdésről, végeredményben nem tud beszélni róla. (Teljesen érthető, logikus és jogos, hogy pl. Schelling eljut a kinyilatkoztatás filozófiájáig.) A keresztény filozófiában filozófia és teológia a legtermészetesebb módon találkozik és egyesül. A keresztény filozófia tehát az optima philosophia.

Czakó István (PPKE BTK): A keresztény filozófia lehetőségének problémája Søren Kierkegaard írásaiban

Figyelemreméltó, hogy míg a döntő pontokon Kierkegaard-ra hivatkozó existenciafilozófia határozott egyházi elítélésben részesült, mint olyan irányzat, amely „tagadja a dolgok változatlan lényegét, és mindenkinek csak a létezésével foglalkozik” (Humani Generis, 1950, 6.), addig maga a dán gondolkodó a közel fél évszázaddal később megjelent Fides et ratio enciklikában mint „a keresztény filozófia szubjektív fajtájának” a képviselője került megnevezésre (1999, 76.), amely értékeléshez a XX. század második harmadától végbement katolikus Kierkegaard-recepció (Przywara, Lubac, Guardini, Balthasar, Biser) bizonyára jelentős mértékben hozzájárult. Jóllehet aligha kétséges, hogy Kierkegaard joggal tekinthető a keresztény filozófiai tradíció képviselőjének, a dán gondolkodó írásaiban nem csupán sokoldalú filozófia- és kereszténységkritika bontakozik ki, hanem a filozófia és a kereszténység egyesítésének a lehetősége is határozottan elutasításra kerül (SKS 17, 30 / SKM 2, 25). Előadásomban arra teszek kísérletet, hogy egyfelől rekonstruáljam és kontextusba helyezzem Kierkegaard vonatkozó érveit, másfelől hogy feltárjam annak az értelmezői perspektívának a jogosultságát, amely a dán vallási író kritikai megállapításaival számot vetve, mit több, éppen ezek alapján tekinti őt a keresztény filozófiai gondolkodás kiemelkedő alakjának.

Horváth Orsolya (KRE BTK): Filozófia és teológia megkülönböztetésének szükségességéről és nehézségeiről – Esettanulmány Heidegger Lutherhez való viszonyáról

Előadásomban amellet igyekszem érvelni, hogy a filozófiai és a teológiai gondolkodást meg kell különböztetnünk egymástól. A problémát Heidegger Lutherhez való különös, belső

ellentmondásokkal terhelt viszonyulásán mutatom be: egyrészt ugyanis a korai Heidegger dokumentáltan és vállaltan Lutherhez kapcsolja filozófiáját, másrészt ugyanakkor sürgeti és kidolgozza a Luthertől való határozott elkülönülést. A filozófiai és teológiai gondolkodás megkülönböztetése a végesség problémáján mutatkozik mindenekelőtt elengedhetetlennek, és kirajzolódik, mit nyer mindkét gondolkodás ennek nyomán. Ezen a ponton azonban mégis zavarba ejtő kérdések merülnek fel, amelyek – egy más rétegben – megmutatják egyúttal azt is, hogy e megkülönböztetés igényének milyen kihívásokkal kell szembesülnie.

András István (BBTE): Ancilla theologiae avagy ancilla philosophiae: mistica libera

Előadásomban vázolni szeretném a *szolgálóleány* lázadását, melynek eredményeképpen a szolgálóból kiszolgált, a kiszolgáltból szolgáló lett. Nem is annyira lett, inkább lehet, vagy bekövetkezhet, de az is lehet, hogy nem is volt lázadás, csak mi látjuk így. Minden esetre ennek a bonyodalomból talán kiút lehet a misztika. Elmar Salmann számára biztos az. A XX. század második felére árnyékként vetődik rá Nietzsche felfedezése, mely szerint Isten halott. Kevéssel később Lyotard felfedezi, hogy a nagyelbeszélések kora lezárulóban van, mégis ha ma körülnézünk az isteni Ikon jelenlétét felfedezhetjük társadalmunkban, de csak a misztika útján láthatjuk. Nevezhetjük ezt hermeneutikának, perszonalizmusnak de keresztény ihletésű gondolkodásnak is, aminek a feladta a kiüresedett fogalmak újra megtöltése.

Problémaközpontú megközelítések

Bernáth László (ELKH BTK/PPKE BTK): A kereszténység ismeretelméleti problémája

Előadásomban a kereszténység – szerintem legfontosabb – ismeretelméleti problémáját szeretném felvetni. Ugyanez a probléma sejlik fel újra és újra a teológia és a filozófia történetében (például Blaise Pascal életművében), de – amennyire meg tudom ítélni – rendre a teizmus racionalitásának és igazságának bizonyíthatóságának árnyékában marad. E problémát a következő, egymással inkonzisztens állításokkal lehet felvázolni. 1) Bárki csak annyira köteles a keresztény hitre építenie az életét, amennyire jó oka van igaznak tartani a keresztény hitet (ami minimálisan annyit biztosan magában foglal, hogy Jézus Krisztus feltámadt). 2) Csak akkor lehet kötelesség egy nagyon sok áldozatot követelő cselekedet végrehajtása, amennyiben nagyon erős bizonyítékaid állnak rendelkezésre arra vonatkozóan, hogy az adott cselekedet valóban a kötelességed. 3) Minden, magát kereszténynek valló embernek kötelessége a keresztény hitre építenie az életét. 4) A legtöbb keresztény számára nem állnak rendelkezésre nagyon erős bizonyítékok a keresztény hit mellett. 5) Sok áldozattal jár, ha valaki a keresztény hitre építi az életét. Röviden összefoglalva a problémát: a kereszténység úgy szólít fel nagy áldozatok meghozására, hogy nem szolgál nagyon erős bizonyítékokkal arra vonatkozóan, hogy a kereszténység igaz, és ennek tükrében racionálisnak és elfogadhatónak tűnik, ha valaki látva a kötelességek súlyát, elveti, hogy kötelessége lenne a szóban forgó nagy áldozatokat meghozni (és akár annak a hitnek az igazságát, amely első ránézésre azt implikálja, hogy ő rendelkezik e kötelességekkel). Előadásomban megmutatom, hogy milyen súlyos problémákkal jár az, ha elvetjük ezen öt állítás bármelyikét, azaz amellett fogok érvelni, hogy a kereszténységnek ez az ismeretelméleti problémája egy fogós probléma.

Hankovszky Tamás (PPKE BTK): A disszenzus mint áldás

Nagy visszhangot kiváltott könyvében (Az igazság pillanatai, 2018) Tózsér János a filozófiában uralkodó általános és szinte mindenre kiterjedő egyet nem értésből a filozófiának mint episztémikus vállalkozásnak a sikertelenségére, és a filozófiai ítéleteink felfüggesztésének követelményére következtetett. Jómagam és mások is érveltek már e konklúzió ellen, ám a filozófiai disszenzusnak kifejezetten a keresztény filozófia szempontjából való értelmezése és értékelése még várat magára. Előadásomban a filozófia természetére, a filozófus személyes nézőpontjának, beleértve keresztény hitének az igazság keresésében való jelentőségére, valamint a filozófiai megismerés lehetséges tárgyainak redukálhatatlan istenvonatkozására való tekintettel próbálok válaszolni a szkeptikus kihívásra. Annak a lehetőségét szeretném megvizsgálni, hogy a filozófiát kivonjuk a Tózsér által elfogadott szűk racionalitásfogalom hatálya alól, amely felől nézve mindenféle hit szükségképpen irracionális „ugrásként” tűnik fel, és a racionalitást úgy definiáljuk újra, hogy a hit a filozófus szemében is az a másik „szárny” lehessen, amelyre az ész mellett szükség van, hogy felemelkedhessünk az igazság szemlélésére.

Paár Tamás (CEU/PPKE BTK): A kereszténység üzenete és kihívása a filozófiához – Az evangélium MacIntyre szerint

MacIntyre több helyen vizsgálta azt, hogy az evangélium, a kereszténység, illetve a katolicizmus milyen tanulságokkal szolgál a keresztény filozófusok számára. Előadásomban egyrészt azt a kettőséget tárgyalom, amely MacIntyre-nek az egyrészt katolikus, másrészt viszont szekuláris filozófusként való önazonosításából származik, másrészt azokat a kettőségeket és dilemmákat, amelyek jellemzik a kereszténység filozófiához szóló felhívását műveiben. A keresztény filozófia egyik fontos feladata eszerint, hogy egyszerre feleljen meg a vallás tanításainak, és ugyanakkor hogy ne alkudjon meg intellektuálisan se egyes hittételek érdekében, se korának egyes eszmei divatjainak behódolva. MacIntyre több művéből kirajzolódó tanulság, hogy a kereszténység az időtlen igazság megismerésére hív, amelyre indítatva félre kell tennünk korunk intellektuális trendjeit, viszont saját kortársainkkal párbeszédre lépve számukra is meggyőzővé kell tennünk bizonyos tételeket. Utóbbi motívumot igyekszem külön is kiemelni. Ez ugyanis élesen szemben állni látszik egy elterjedt interpretációval: ez az a MacIntyre-interpretáció, amelyet Rod Drehernek szokás tulajdonítani (Szent Benedek válaszutján, 2021), és amely interpretáció szerint a kereszténységnek időről időre (így korunkban is) vissza kell húzódnia a többségi kultúrához képest. Végül arra a problémára hívom fel a figyelmet, hogy a „világgal” való párbeszéd során kockára tesszük saját vallásos meggyőződésünket.

Turgonyi Zoltán (ELKH BTK): Van-e keresztény esztétika?

Az előadás – a címnek megfelelően – azt kívánja vizsgálni, hogy a művészettel foglalkozó filozófiai rész tudomány művelésekor milyen szerepet játszhat az a körülmény, hogy a vele foglalkozó gondolkodó történetesen keresztény. Zárójelbe kell-e tennie azt, amit a kinyilatkoztatásból ismer, s így csupán a hagyományos értelemben vett természetes tudásra támaszkodhat? Esetleg ez utóbbiból is el kell felejtene a természetes teológiát? Ha viszont számol mindezekkel, nem kell-e valamiféle egyoldalúan optimista felfogást képviselnie a

világról alkotott elgondolásában, s nem kell-e ugyanezt megkövetelnie a művészettől is? (Hogy pl. egy régóta vitatott kérdésre utaljunk: lehetséges-e keresztény tragikum?) De ugyanilyen fontos annak vizsgálata is, hogy az esztéta, ill. a művész keresztény volta miképpen befolyásolja a művészet és az erkölcs viszonyát. Végül olyan, a metafizikához kötődő kérdések is fölvetethetők, mint pl. az, hogy a participáció hagyományos fogalma használható-e a szépség értelmezésére egy mai keresztény esztétikában.

Mai értelmezések

Mezei Balázs Mihály (BCE): Keresztény filozófia ma

Előadásomban röviden áttekintem a „keresztény filozófia” kifejezés történetét a kezdetektől napjainkig. A bibliai koncepciót összevetem a korszak legmeghatározóbb filozófiai felfogásaival. Jellemzem a kifejezés három nagy jelentéskörét: 1. A nem-keresztény gondolkodással szemben a kereszténységet tartalmilag érvényesítő felfogást; 2. A kereszténységet alapul vevő, annak tanait értelmező, a teológiával több-kevesebb összhangban kifejtő filozófiát; 3. s a kereszténységet továbbgondoló, azt meghaladó, olykor vele szembe forduló, keresztény gyökerű, progresszív gondolkodás. Ez utóbbi nyomán ismertetem a keresztény filozófia mai állapotát, amely tartalmát tekintve revelációfilozófia, módszerére nézve pedig dialogikus, dialektikus, vallás- és kultúraközi *interracionalitás*. Mindez előre tekint arra az újdonságra (*nouveauté novatrice*), amely a keresztény filozófia többé-kevésbé latens tartalma volt kezdetétől fogva, s amelynek elemei megtalálhatók az egyes történeti világokban éppúgy, mint a mai gondolkodás feladatkörének fókuszában.

Szeiler Zsolt (PPKE BTK): Létezik-e hívő gondolkodás?

Megközelítésem egy olyan gondolkodás lehetőségét kívánja megalapozni, mely egyszerre hívő és filozófiai. Referátumom a hitet elővételező, megjelenítő aktusként fogja fel, mely az észlelés aktusaival rokon, amennyiben egy dolog világos észlelését mindig megelőzi az észlelés horizontjának felvázolása. Ez a „felvázolás” elővételező, hit jellegű vélel, mely nélkül nem lehetséges egy tárgy evidens észlelése. A gondolkodás világos megértés (belátás) felé tartó aktusaiban ugyanez az elővételezés van mozgásban: a gondolkodás szükségképp előzetesen, homályosan megjeleníti, „véli” tárgyát. Ez a megjelenítés formálisan a hit aktusával közös karaktert mutat, melynek alapzatát végső elemzésben az időiség (a megismerő aktusaink anticipatív jellege) alkotja. Időiség, időben való lét nélkül nem létezhet hit. Amennyiben megközelítésem helytálló, úgy semmi akadályja annak, hogy a gondolkodás tapogatózását, elővételezésének módját egy sajátosan keresztény hit hangolja. Utolsó lépésben az ilyen hívő filozófiai gondolkodás néhány ideális jellemzőjét veszem számba.

Bakos Gergely OSB (SSZHF): A keresztény gondolkodás – Formális megközelítés

Előadásomban a fiatalon elhunyt flamand középkorász és filozófus, Jos Decorte gondolkodását, mint a keresztény filozófia egy lehetséges típusát, egy szapienciális praxist kívánom bemutatni.

Sárkány Péter (EKKE/PPKE): Töprengések a keresztény filozófia lehetőségéről

Előadásom a keresztény filozófia művelésének mai lehetőségeire kérdez rá. Véleményem szerint ehhez mindenekelőtt a XX. század kiemelkedő keresztény filozófiai teljesítményeinek és dilemmáinak elemzéséből érdemes kiindulni. Ezt követően körvonalazhatók érdemben a mai kihívásokhoz igazodó utak. Egy ilyen vállalkozásnak ugyanakkor határozottan tudomásul kell vennie, hogy a keresztény kinyilatkoztatást alapul vevő gondolkodók teljesítményeivel csak elvétve foglalkozik a „mainstream” tudományos filozófia. Ha ezt a tényt nem vesszük komolyan figyelembe, akkor könnyen megtörténhet, hogy a kereszténység mibenlétét csak a kortárs tudományos tendenciák leszűkített perspektíváiban láttatjuk. Ennek a hibának elkerülése érdekében, releváns szerzők gondolatainak rekonstrukciójával, amellet kívánok érvelni, hogy a keresztény filozófia következetes és hiteles műveléséhez ma is megkerülhetetlen a kereszténység lényegére irányuló reflexió és ezzel párhuzamosan a teológiával való szoros együttműködés.